

Erasmus+

Oficiul Național Erasmus+ în Moldova

TENDINȚE ACTUALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Reflecții ale membrilor echipei de
Experți Naționali în Reforma Învățământului Superior
din cadrul Programului Erasmus+

Ediția 2015

Echipa de Experți în Reforma Învățământului Superior din Moldova din cadrul Programului Erasmus+

Higher Education Reform Experts in Moldova (HERE)

În anul 2015, o noua echipă de experți în reforma învățământului superior din Moldova a fost selectată în cadrul programului Erasmus+. Membrii echipei susțin procesul de reformă și modernizare a strategiilor în domeniul învățământului superior, în strânsă colaborare cu autoritățile locale și în continuu dialog cu structurile Uniunii Europene.

Echipa se implică în proiecte ce țin de reforma curriculumului universitar, ameliorarea guvernanței și managementului universitar, promovarea cooperărilor dintre sectorul educațional și mediul afacerilor.

Misiunea echipei de experți este de a susține Oficiul Național Erasmus+ în identificarea bunelor practici din domeniu pentru a le promova și aplica ulterior la nivel național.

Membrii echipei:

1. Larisa BUGAIAN, Prorector pentru Masterat și Studii Doctorale, Universitatea Tehnică a Moldovei;
2. Florentin PALADI, Prorector pentru Activitate Științifică, Universitatea de Stat din Moldova;
3. Nadejda VELIȘCO, Șefa Direcției Învățământ Superior, Ministerul Educației;
4. Andrei POPA, Rector, Universitatea „B.P. Hașdeu” din Cahul;
5. Valentina PRIȚCAN, Prorector pentru Activitate Științifică și Relații Internaționale, Universitatea „A. Russo” din Bălți;
6. Vlada LISENCO, Prorector pentru Relații Internaționale, Universitatea „T. Șevcenko” din Tiraspol;
7. Nicolai LOGHIN, Președintele Alianței Studenților din Moldova.

Asigurarea calității în învățământul din Republica Moldova - factor important în creșterea atractivității și competitivității învățământului superior național

Nadejda Velișco, dr.conf., șefa Direcției Învățământ Superior,
Ministerul Educației

Reformele din învățământul superior național și procesul Bologna

Este cert că instituțiile de învățământ superior au intrat în epoca marilor transformări. Mediul în care acestea activează s-a schimbat fundamental: cunoștințele și competențele profesionale au devenit generatorul principal al dezvoltării economice. Totodată, universitatea nu mai este singurul furnizor de cunoștințe de înaltă calitate. Competiția pe piața ofertei de cunoștințe și servicii educaționale academice devine tot mai dură. Ziua de astăzi cere insistent schimbarea accentelor de la posesia cunoștințelor la exploatarea acestora prin management performant și asigurarea calității. În aceste condiții, atât Ministerul Educației, cât și instituțiile de învățământ superior sunt în permanent proces de căutare pentru a-și îmbogăți practicile și valorile tradiționale.

Eforturile pe care le depune sistemul de învățământ național în domeniul modernizării și reformării sistemului național de învățământ superior, în contextul rigorilor și exigențelor europene, nu ar fi într-atât de vădite, dacă acestea nu ar fi susținute și de către partenerii noștri internaționali, în special prin intermediul programelor comunitare.

Promovarea reformelor în sistem poate fi realizată cu succes, doar în condițiile identificării, preluării bunelor practici europene în domeniu și implementării/instituționalizării elementelor benefice și valoroase pentru sistemul național de învățământ superior.

Reformele de ultimă oră vizează, în special:

- perfecționarea sistemului de gestionare a universităților,
- promovarea autonomiei universitare,
- asigurarea calității în învățământ,
- promovarea mobilității cadrelor didactice și a studenților,
- organizarea și desfășurarea formării continue, precum și alte aspecte în sprijinul reformelor în învățământul superior în contextul prevederilor Declarației de la Bologna.

Reformele demarate de la aderarea țării noastre la Procesul Bologna s-au materializat și în elaborări de noi cursuri, curricula actualizate; lansări de noi programe; constituirea diverselor rețele, centre; dezvoltarea capacităților instituționale și a capitalului uman; dotări tehnice și echipamente etc.

Asigurarea calității în învățământul superior din Republica Moldova - istoric

Declarația de la Bologna, semnată la 19 iunie 1999, printre obiectivele majore stipulează și promovarea cooperării europene în asigurarea calității, în scopul elaborării unor criterii și metodologii comparabile. Această idee găsește continuitate în Comunicatul de la Praga (19 mai 2001) care a reafirmat angajamentul de a stabili „o arie comună a învățământului superior”, promovarea cooperării europene pentru asigurarea calității - factor important în creșterea atractivității și competitivității internaționale a învățământului superior european. A fost, de asemenea, recunoscut rolul vital al sistemelor de asigurare a calității în garantarea unor standarde înalte de calitate și în facilitarea comparării titlurilor și calificărilor din Europa.

Ideea asigurării calității în învățământul superior devine axă strategică principală în cadrul Comunicatului de la Berlin (19 septembrie 2003). Miniștrii europeni ai educației au decis că până

În 2005 sistemul național de asigurare a calității să includă:

- Definirea responsabilităților organismelor și instituțiilor implicate;
- Evaluarea programelor sau instituțiilor, inclusiv cu implicarea evaluărilor interne, evaluărilor externe, participarea studenților și publicarea rezultatelor;
- Un sistem de acreditare, certificare sau proceduri comparabile;
- Participare, cooperare internațională.

În Republica Moldova, în perioada 1999 - 2002 are loc un proces intens de elaborare a actelor normative și instrumentelor de evaluare și acreditare în învățământul național. Ca entitate coordonatoare a procesului de evaluare externă și acreditare a fost instituit Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare (pe lângă Guvern), care avea următoarele atribuții: a) evaluarea instituțională, b) evaluarea planurilor și programelor de studii; c) evaluarea activității științifice. Mai târziu în perioada anilor 2002 - 2008 acest Consiliu se transformă în Departamentul de evaluare și acreditare, din cadrul Ministerului Educației, care avea în atribuții: a) evaluarea externă și acreditarea instituțiilor de învățământ; b) evaluarea instituțională, c) evaluarea programelor de formare profesională. În anul 2008 se crează o nouă Agenție de Asigurare a Calității pe lângă Ministerul Educației, căreia i-au fost atribuite noi funcții: evaluarea rezultatelor școlare, evaluarea externă și acreditarea instituțiilor de învățământ, evaluarea programelor de formare continuă, atestarea angajaților din sistem. Această Agenție însă a fost preocupată doar de evaluarea rezultatelor școlare în învățământul preuniversitar.

Crearea Agenției de Asigurare a Calității în Învățământul Superior - prioritate a reformelor în domeniul asigurării calității în învățământul superior

Implementarea unui sistem de asigurare a calității în învățământul superior reprezintă axa strategică principală în cadrul Comunicatului de la Berlin (19 septembrie 2003). Calitatea învățământului superior devine elementul central în formarea Spațiului European al Învățământului Superior. În acest sens, instituțiile de învățământ superior din Republică au constituit structuri proprii de management al calității, elaborează și implementează manuale de management al calității. Se creează și se dezvoltă mecanismele de control intern al calității și a propriilor sisteme de asigurare internă a calității.

În vederea realizării obiectivelor de asigurare externă a calității și promovării acestora, este nevoie la nivel național de instituit o Agenție de Asigurare a Calității, care ar fi abilitată cu un șir de funcții, inclusiv evaluarea și acreditarea instituțiilor de învățământ superior. Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional constituită prin Codul Educației, trebuie să devină o autoritate administrativă de interes național, cu personalitate juridică, autonomă față de Guvern, independentă în decizii, organizare și planificare bugetară, dar și finanțată din venituri proprii.

Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional urmează să:

- a. realizeze politicile statului în domeniul calității învățământului secundar profesional, mediu de specialitate, superior și formare continuă;
- b. evalueze, pe bază contractuală, instituțiile ofertante de programe de formare profesională, precum și programele acestora în vederea autorizării provizorii de funcționare, acreditării și reacreditării în învățământul secundar profesional, mediu de specialitate, superior și formare continuă;
- c. efectueze, pe bază contractuală, la solicitarea Ministerului Educației, evaluarea calității unor programe și instituții ofertante de programe de formare profesională în învățământul secundar profesional, mediu de specialitate, superior și formare continuă ș.a.

Această Agenție urmează să facă demersurile necesare ca în cel mult trei ani de la înființare să fie înscrisă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR - <http://eqar.eu/>).

Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional va avea un Consiliu de Conducere, Comisii de profil și un Aparat administrativ. Pe lângă aparatul administrativ vor

funcționa și Comisii pe specialități care își întocmesc registre de experți-evaluatori pe bază de concurs deschis.

Conducerea executivă a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional va fi exercitată de către Președintele Consiliului de Conducere asistat de Vicepreședinte și Secretar General. Și cel mai important, membrii acestui Consiliu sînt cadre cu funcții didactice de predare și de cercetare științifică în învățământul superior și instituțiile de cercetare-inovare, inclusiv reprezentanți ai studenților și reprezentanți ai comunității de afaceri.

Această Agenție urmează să-și dedice în următorii ani activitatea pentru evaluarea instituțională și evaluarea programelor din învățământul superior și vocațional tehnic, precum și a programelor de formare profesională continuă. Drept rezultat, pe piața serviciilor educaționale ar trebui să rămână cele mai competitive instituții de învățământ care oferă cele mai calitative servicii educaționale. Urmează ca Agenția să facă și o clasificare a universităților, după care ar urma și o finanțare conform indicatorilor de performanță pe care îi va avea universitatea. Acreditarea universităților în domeniul realizării programelor de studii la diverse cicluri de învățământ la fel, urmează să fie realizat de Agenție, iar diplomele eliberate de instituțiile de învățământ superior să aibă o credibilitate mai mare pe piața internațională.

Ciclul III. Studii superioare de doctorat: practici europene

Larisa Bugaian, *Dr.hab. prof. univ.,
Prorector pentru Masterat și Studii Doctorale,
Universitatea Tehnică a Moldovei*

În ultima decadă, studiile doctorale în universitățile europene au simțit o schimbare majoră, devenind principalele platforme de formare a cercetătorilor de excelență prin vizibilitatea și impactul asupra cercetărilor europene și internaționale. Valoarea și importanța studiilor doctorale devin o problemă-cheie întru crearea spațiului european de cunoaștere. Aceste schimbări sunt determinate de următorii factori:

- procesul de globalizare și regionalizare a format o nouă structură a pieței forței de muncă, care necesită o calificare profesională mai specială;
- lansarea apelului Comunității Europene cu privire la educație și cercetare, care pretinde să transforme Europa în cea mai competitivă economie mondială bazată pe cunoaștere;
- punerea în aplicare a inițiativei europene pentru dezvoltarea sistemului de învățământ prin lansarea procesului de la Bologna, care vizează crearea unui spațiu european de învățământ superior prin reforme orientate către o cooperare mai eficientă între universitățile europene, în scopul de a spori calitatea studiilor, a promova mobilitățile studenților și a profesorilor și pentru a spori nivelul de angajare în muncă.

Procesul de la Bologna este implementat de cele mai multe țări europene, inclusiv țări cu o vastă experiență în dezvoltarea învățământului superior, precum și cele care recunosc și implementează principiile educației europene. De multe ori prin punerea în aplicare a procesului de la Bologna se înțelege standardizarea sistemelor de învățământ din spațiul european. Acest proces pune la îndoială, chiar sperie multi academicieni, care văd în acest proces un risc pentru diversificarea tipurilor și modelelor educaționale universitare, pe când acest proces este un proces de armonizare ținând cont de diversitatea și bogăția culturală și educațională, tradițiile de cercetare europene. În lupta globală pentru cucerirea talentelor vor ieși câștigătoare numai acele universități de succes, care găsesc cele mai bune metode de comunicare și colaborare cu mediul educațional, social și cel economic.

Cel mai des discuțiile țin de studiile doctorale. Dacă până nu demult doctoratul era recunoscut ca studii postuniversitare orientate la cei care doresc să facă o carieră de profesor în cadrul sistemului de învățământ, procesul de la Bologna recunoaște studiile de doctorat ca studii superioare ciclul III. Asociația Universităților Europene (AUE) a început discuțiile cu privire la direcțiile de dezvoltare a studiilor de doctorat din anul 2003. Scopul principal a fost de a face o clarificare în seria complexă de abordări în domeniul european de studii doctorale. Cercetările au demonstrat necesitatea de a activa eforturile de reformare a studiilor doctorale în scopul de a îmbunătăți calitatea și de a crește atractivitatea studiilor doctorale europene prin schimbări radicale în organizarea învățământului de doctorat, dar ținând cont de diversitatea abordărilor.

Cercetările au arătat că diversitatea este un moment cheie în organizarea învățământului de doctorat. În majoritatea universităților europene au fost organizate până mai recent doctorat în format de studii individuale pe baza colaborării dintre doctorand și conducătorul tezei de doctorat. Faza de studii nu includea o structură de studii bazată pe ore teoretice și practice. Acest model de studii tot mai des era criticat de lumea academică. Schimbările recente în multe țări au determinat o tendință europeană de a stabili programul de doctorat structurat în două faze, una axată pe studii aprofundate și alta pe cercetare, organizate în cadrul Școlii Doctorale sau Școlii de Cercetare.

Opiniile cu privire la ceea ce este o școală de doctorat sau de cercetare sunt diferite. Diversitatea de denumiri sau modele aduce adesea confuzii în lumea academică. În Europa mai des predomină viziunea că Școala Doctorală este o unitate independentă de organizare (o structură)

în cadrul unei universități sau câtorva universități, cu un model clar de administrare și gestionare și sprijin financiar specific. În Marea Britanie studiile corespunzătoare sunt organizate în structuri universitare care administrează admiterea, oferă cursuri și seminarii, training-uri pe domenii generice, sunt responsabile pentru supravegherea doctoranzilor și asigură calitatea tezelor de doctorat.

În Olanda, Germania și Turcia, astfel de structuri sunt organizate în cadrul unei universități sau în structuri inter-universitare. Școala Doctorală poate fi orientată la un anumit domeniu disciplinar (Școala Doctorală în Științe Economice) sau interdisciplinare (Școala Doctorală Cercetări de Mediu). Structura responsabilă de doctorat poate fi în calitate de unitate de cercetare, sau un grup de cercetare, proiect sau rețea de cercetare (un exemplu este Școala Doctorală pe baza proiectului în domeniul istoriei Europei Centrale). Un astfel de model implică, de regula, o universitate (este cazul Finlandei, Norvegiei, Danemarcei și Olandei), dar se poate baza pe o strânsă cooperare între mai multe universități (des întâlnite în Franța) sau pe cooperarea dintre universități și unități de cercetare (caz întâlnit în Germania, Danemarca).

Niciunul dintre aceste modele nu este perfect. Universitatea poate adopta mai multe modele, care se bazează pe tradițiile educaționale și de cercetare, legislația națională și condițiile de finanțare. Prin implementarea noilor modele de organizare a studiilor doctorale multe universități europene doresc să păstreze diversitatea. Din punct de vedere extern, diversitatea structurilor de doctorat poate fi confuză, dar motto-ul lor este „un obiectiv poate fi atins prin diferite moduri”.

Potrivit noilor principii educaționale structurile moderne de cercetare enumerate au multe avantaje. Ele aduc mediului educațional stimulente de cercetare; creează o masă critică și ajută tinerii cercetători să depășească izolarea; formează o simbioză între tinerii cercetători și cei cu experiență; îmbunătățesc gestionarea; fac procesul de admitere mai transparent prin utilizarea unor proceduri clar definite; asigură formarea abilităților generice de cercetare; crește mobilitatea interdisciplinară; asigură monitorizarea calității; cresc oportunitățile de colaborare între universități.

Cercetările arată că universitățile care au introdus astfel de structuri simt deja rezultate bune în evaluarea sistematică și structurată a calității, punerea în aplicare a procesului de monitorizare, care includ urmărirea planurilor de dezvoltare individuale cu sisteme de formare bine definite, sarcini și termene, prezentarea rapoartelor semi-anuale și anuale, evaluări periodice independente ale conducătorilor de doctorat, site-uri și pagini Web unde studenții doctoranzi își afișează rezultatele și performanțele, care facilitează comunicarea dintre studentul doctorand și conducător sau între studenți doctoranzi și comunitatea de cercetare.

Crearea școlilor doctorale, structurarea programelor, îmbunătățirea monitorizării managementului, determinarea schemelor de finanțare a condus la reducerea perioadei de dezvoltare și susținere a tezei de doctorat. Durata studiilor de doctorat oficial recomandată de procesul de la Bologna este de 3-4 ani, chiar dacă obținerea de titlul final de doctor ia de la 4 la 5 ani.

Noua structură organizatorică aduce, împreună cu inovația și alte aspecte ale educației de doctorat, în special în activitatea conducătorilor de doctorat. Mai multe evaluări naționale din Europa, evaluări efectuate de doctoranzii înșiși, arată o necesitate strictă de a îmbunătăți indicatorii de performanță pentru abilitarea viitorilor conducători de doctorat și de a dezvolta metode practice eficiente de instruire și sprijin pentru studenții doctoranzi.

Există și un model de conducere a doctoratului care presupune că studentul doctorand este ghidat de mai mulți conducători (consiliu de îndrumare), dintre care unul este principal. Aspectul de consiliu de îndrumare este un moment foarte important, mai ales în cazul în care tema cercetării este la hotarele de domenii de cercetare sau în cazul în care conducătorul de doctorat ar putea lipsi pe o perioadă mai lungă decât de obicei.

Un alt model este utilizat atunci când un conducător este responsabil pentru faza de studii, celălalt pentru faza de cercetare. Ultimul este adecvat în cazul când doctoratul presupune o conducere dublă (cotutelă), fie din universități din aceeași țară sau din țări diferite.

Dezvoltarea profesională a conducătorilor de doctorat este, de asemenea, un lucru foarte

mult discutat. Găsirea variantei optime de realizare a acestor activități ar duce la îmbunătățirea asistenței pentru studentul doctorand. Unele țări europene pun un accent deosebit pe formarea conducătorilor de doctorat, astfel, dezvoltarea profesională reprezintă o cerință, în special pentru cei care doresc să devină conducătorul de bază al tezei de doctorat.

În marea majoritate a universităților, doar profesorii universitari sau profesorii asociați cu o cariera lungă de cercetare și rezultate excelente în domeniul cercetării primesc dreptul de conducere a doctoranzilor. Ideea de formare pentru potențialii conducători de doctorat este acceptată de multe țări, cum ar fi universitățile din Marea Britanie, Suedia, Danemarca și Finlanda, care au introdus astfel de formare ca o condiție prealabilă pentru a primi dreptul de conducător de doctorat. Pentru a atrage conducători de doctorat cu experiență și pentru îmbunătățirea calității educației, universitățile organizează seminare pentru a discuta despre bunele practici de urmat.

Diversitatea de educație de doctorat în Europa poate fi confuză la prima vedere, dar aceasta reflectă diversitatea care există pe întregul continent. După sute de ani de dezvoltare, Europa reprezintă diferite culturi și identități, precum și abordări diferite pentru educație și cercetare. În epoca globalizării, Europa nu se poate baza doar pe istoria academică și de cercetare. Reforma învățământului de doctorat în Europa este doar un răspuns la dezvoltarea națională și globală. Universitățile europene trebuie să facă față acestor provocări muncind și cooperând împreună. Schimbul de experiență, de învățare de la unul la altul și cooperarea face ca universitățile să devină astfel mai puternice.

Sistemul de pregătire doctorală din Republica Moldova necesită, de asemenea, restructurarea studiilor doctorale spre un proces de cunoaștere și inovare. Modul de educație doctorală conform Codului Educației aprobat în 2014 pune pe principii durabile dezvoltarea cercetării prin doctorat pentru a asigura calitatea și eficiența pe baza noilor structuri de organizare a studiilor superioare de doctorat ciclul III, care să permită intensificarea durabilă a procesului de pregătire, sporind responsabilitatea de organizare și cooperare științifică pentru doctoranzi. Punerea în aplicare a ciclului de studii durabile de doctorat în universitățile din Republica Moldova necesită o pregătire esențială atât la nivel național, cât și la nivel instituțional, ce va duce la realizarea criteriilor de învățământ european. Numai așa se poate asigura compatibilitatea procesului național de învățământ cu cel european, crearea condițiilor pentru mobilitatea studenților și profesorilor din cadrul doctoral, de recunoaștere a diplomelor naționale pe piața europeană.

Școala Doctorală – element-cheie în organizarea științei moderne

Florentin Paladi, dr.conf., Prorector pentru Activitate Științifică,
Universitatea de Stat din Moldova

Astăzi deseori se dicută despre globalizare. În acest context, un exemplu reușit reprezintă activitatea de cercetare științifică care nu are nici frontiere, nici probleme de comunicare. Acesta este domeniul unde valoarea este apreciată și salută la nivel internațional. Acesta este domeniul și cu o organizare similară, fie în SUA, Europa sau Japonia. A aplica scheme și modele locale de management în știință este echivalentul mentalității provinciale și a autodetașării de experiența internațională în domeniu, care și-a dovedit eficacitatea atât pe durata mai multor decenii de timp, cât și în sute de universități de frunte din întreaga lume. În limbajul fizicii statistice, am putea afirma că ipoteza ergodică funcționează în ambele dimensiuni! Este indiscutabil faptul, că cercetări performante la nivel internațional se realizează în cadrul universităților. Pentru a ne convinge de aceasta este necesar și suficient să aruncăm o scurtă privire asupra afilierii autorilor publicațiilor din revistele internaționale de specialitate. Cred că este bine cunoscut și faptul, că majoritatea laureaților Premiului Nobel sunt tot universitari. De ce, totuși, cadrele noastre didactice sunt postate într-o altă „dimensiune”, încât chiar și unii profesori universitari recunosc franc că dispun de suficient timp pentru a se dedica cu pasiune activităților științifice doar vara fiind în concediu sau aplicând și obținând prin concurs granturi de cercetare internaționale în afara țării? Această stare de lucruri nu avantajează, bineînțeles, nici studentul, nici profesorul, dar nici știința în ansamblu.

Accentuarea globalizării a condus la creșterea importanței colaborării internaționale, a schimbului de cunoaștere explicită și a creat comunități științifice internaționale puternice, fără însă a reduce importanța pe care complexul de factori locali o are în adaptarea și valorificarea cunoașterii. Știința și învățământul merg cot la cot în întreaga lume, iar acest mariaj este benefic atât pentru universități ca centre de învățământ și cercetare, cât și pentru societate în ansamblu. Dacă în Japonia cercetările la ciclurile de masterat și doctorat sunt organizate tot în cadrul la Graduate School, atunci în Canada ele sunt reprezentate de către Canadian Association of Graduate Studies (CAGS) sau Association Canadienne pour les Études Supérieures (ACÉS), care reunește, în particular, 44 de universități canadiene și trei agenții federale de finanțare a cercetării. Deși denumirea de Graduate School este utilizată la scară mai largă în universitățile americane decât în cele din Marea Britanie, multe universități britanice au lansat oficial școli doctorale, inclusiv Universitatea din Birmingham, Universitatea din Durham, Universitatea Keele, Universitatea din Nottingham, Universitatea din Londra etc. Și în Germania la începutul anilor 1990, cu susținerea fundației de cercetare DFG, au fost create Graduiertenkolleg constând dintr-un singur program de doctorat de până la nouă ani, definit în jurul unui subiect specific cu un aspect interdisciplinar și format din 20-30 doctoranzi. Apoi a urmat Inițiativa de Excelență a Ministerului Federal al Educației și Cercetării din Germania și DFG, care vizează promovarea cercetării de vârf și crearea condițiilor deosebite pentru tinerii cercetători de la universități, aprofundarea cooperării între disciplini și instituții, consolidarea cooperării internaționale în domeniul cercetării și al prestigiului pe plan internațional al universităților germane. Astfel din 2006, ca parte a Inițiativei de Excelență pentru universitățile germane, a fost stabilit un alt tip de școală doctorală, numită Graduiertenschule, care constă adesea din 100-200 de doctoranzi și abordează tematici vaste de cercetare.

Definirea caracteristicilor-cheie ale școlii doctorale, ca element central al sistemului național de doctorat, sunt expuse în Legea Educației Naționale din România, care după dezbateri de mai bine de patru ani și aprobată de Guvern încă la 12 aprilie 2010, a fost adoptată pe data de 14 decembrie 2010, iar apoi declarată constituțională de Curtea Constituțională a României și promulgată de către Președintele României pe 4 ianuarie a.c. prin semnarea Decretului pentru promulgarea Legii Educației Naționale. Unele dintre principalele elemente de modernizare ale

legii se referă la transferul de la un învățământ care avea la bază acumularea de informații la un învățământ centrat pe dezvoltarea de competențe, iar finanțarea universităților va ține cont de calitatea educației și vor fi clasate în trei tipuri: universități care vor avea ca obiectiv educația, o altă categorie care va fi axată pe educație și cercetare și universitățile de vârf, care vor fi centrate pe educație și cercetare avansată. Extrem de important pentru cadrele didactice universitare, nu va mai funcționa criteriul vechimii pentru a dobândi calitatea de profesor, ci valoarea.

Anul 2015. Republica Moldova

Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, a fost elaborat de Ministerul Educației și aprobat prin Hotărâre de Guvern (HG Nr. 1007 din 10.12.2014 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III; publicat: 26.12.2014 în Monitorul Oficial Nr. 386-396). Hotărârea Guvernului nr. 173 din 18 februarie 2008 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și desfășurarea doctoratului și postdoctoratului” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.42-44, art.252) se abrogă, iar instituțiile care au dreptul de a organiza studii superioare de doctorat la data intrării în vigoare a prezentului Regulament demarează procedurile de înființare și acreditare a școlilor doctorale proprii în termen de maximum 60 zile de la intrarea în vigoare a prezentului Regulament, și se reorganizează conform prevederilor prezentului Regulament, după care se acreditează conform legii, în termen de maximum 36 de luni de la intrarea în vigoare a prezentului Regulament. Totodată, studenții-doctoranzi care au început programul de studii superioare de doctorat înaintea intrării în vigoare a prezentului Regulament își continuă studiile cu respectarea prevederilor legale în vigoare la data înmatriculării lor. Programele de studii superioare de doctorat (ciclul III) se desfășoară în școli doctorale, iar programele de postdoctorat se organizează în scopul realizării de cercetări științifice fundamentale și aplicative avansate.

Școlile doctorale sunt structuri organizatorice și administrative fără personalitate juridică, care înmatriculează studenții la programele de studii de doctorat, administrează fondurile alocate programelor de doctorat și organizează desfășurarea studiilor de doctorat într-un anumit domeniu de doctorat, cu tematică disciplinară ori interdisciplinară. Școala doctorală include totalitatea studenților-doctoranzi și a conducătorilor de doctorat care au dobândit dreptul de a conduce doctorat. Pe lângă conducătorii de doctorat, unei școli doctorale i se pot afilia și alți cercetători și/sau cadre didactice, cu sau fără drept de a conduce doctorate, implicați în activități de cercetare și/sau predare în cadrul școlii doctorale, din cadrul instituțiilor organizatoare a școlii doctorale, din țară sau de peste hotare. O școală doctorală se poate constitui cu cel puțin 10 conducători de doctorat. În structura unei instituții de învățământ superior, școala doctorală are rang egal cu cel al unei catedre sau departament. Conform Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III, autorizarea școlilor doctorale revine Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional (ANACIP).

Internaționalizarea în contextul autonomiei universitare

Valentina Prițcan, dr. conf., Prorector pentru Activitate Științifică și Relații Internaționale,

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Raționamentul abordării tematicii internaționalizării derivă din necesitatea încadrării universităților din Republica Moldova în spațiul european unic al cunoașterii și al cercetării, necesitatea promovării și facilitării activităților de cooperare și mobilitate internațională ale profesorilor și studenților. Aceste aspirații derivă atât din actualele politici educaționale și de cercetare, cât și din provocările față de instituția de învățământ superior (ÎIS) de a-și planifica și a realiza activitățile în spiritul comun european, pentru promovarea valorilor fundamentale ale democrației, ale drepturilor omului, ale statului de drept.

Procesele de internaționalizare promovează filosofia progresului social și economic prin educație pe tot parcursul vieții și cercetare axându-se pe noile orientări în educație ale Uniunii Europene. Participarea în proiecte internaționale permite angajaților universităților să se familiarizeze cu viziunile responsabililor pentru Zona Europeană de Învățământ Superior, să-și împărtășească propriile experiențe și să disemineze bunele practici achiziționate. Concomitent, se acordă o sporită atenție nu numai problemelor cu care se confruntă învățământul superior din țara noastră, dar și strategiilor de soluționare a acestora. Prioritatea strategică de internaționalizare a ÎIS este consolidată de practica universitarilor de a implementa proiecte finanțate de programele ERASMUS+ (Tempus și ERASMUS-MUNDUS), AUF, UNESCO, Pestalozzi, DAAD, FULBRIGHT, EDMUND S. MUSKIE, CEEPUS, Programul Cadru 7, Horizon 2020 etc.

Prin intermediul programelor de mobilitate destinate învățământului superior, respectarea prevederilor Acordurilor de colaborare, a Memorandum-urilor de înțelegere, a Regulamentului cu privire la mobilitatea academică în învățământul superior, a Legii învățământului nr. 547 din 21.07.1995, angajamentelor asumate de Republica Moldova ca urmare a aderării la Procesul Bologna, inclusiv prevederile Comunicatului de la Leuven/Louvain-la-Neuve, Strategiei de mobilitate 2020 pentru Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA), aprobată în 2012, Convenției Lisabona și alte acte normative și legislative naționale în vigoare precum și directive ale Comisiei Europene, CoE și UNESCO în materie de mobilitate și recunoaștere, Universitățile din Republica Moldova și-au dezvoltat politici proprii de internaționalizare.

Deosebit de actuală internaționalizarea este în contextul autonomiei universitare, care a devenit specifică universităților începând cu 1 ianuarie 2013. Autonomia universitară include mai multe fațete, în care se regăsesc procesele de internaționalizare: autonomia academică, autonomia financiară, cea organizațională și cea a resurselor umane. Conform UNESCO, învățământul internaționalizat este reprezentat de „toate tipurile și modurile de furnizare a programelor de învățământ superior, seturi de cursuri de studiu, sau servicii educaționale în care studenții se află într-o altă țară decât instituția care acordă diploma sau calificarea”. Deci, internaționalizarea învățământului este un set de acțiuni și proceduri cum ar fi adaptarea curriculei, mobilitatea studenților, a profesorilor, a programelor de studii, modul de promovare și selecție a studenților, alocarea de fonduri etc.

Autonomia universitară a facilitat extinderea mobilităților în contextul internaționalizării. Universitățile cu experiență în domeniu au dezvoltat și au pus în aplicare măsuri de promovare a mobilității în străinătate. Oficiile universitare de Relații internaționale organizează întâlniri cu studenții și colaboratorii universității pentru diseminare, acordă asistență individualizată doritorilor de a aplica la programe europene, pun în aplicare procedurile de recunoaștere a creditelor transferabile (ECTS) și fixarea în suplimentul la diploma a perioadei de mobilitate etc. S-au dezvoltat servicii prietenoase studenților din alte țări aflați în mobilitate în Moldova: informare și ghidare, suport în perfectarea permiselor de ședere, servicii de tutoriat, cursuri de limbă română etc. Se oferă informații referitor la cazare, servicii universitare, profesorii-tutore. Atenție sporită se acordă măsurilor culturale și celor de organizare a timpului liber pentru studenții aflați în mobilitate.

Concomitent, rezultatele analizei SWOT, realizate la componenta „Politici și practici de inter-

naționalizare”, denotă creșterea oportunităților, a punctelor tari și bunelor practici, dar și a punctelor slabe și riscurilor pe sectorul de internaționalizare universitară.

Pregătirea specialiștilor într-o altă limbă decât cea de stat este permisă universităților din Moldova, însă lipsește la nivel național o politică coerentă, însoțită de acte reglatorii. Planul de admitere, aprobat de Guvern, prevede anual locuri pentru studii în grupe cu predare doar în limbile română și rusă. Concomitent, programele internaționale susțin deschiderea de programe de studii cu predare și în alte limbi.

O problemă care servește la moment ca impediment de oferire a programelor de studii în limbi de circulație internațională o constituie numărul mic de universitari care dețin competențe avansate de comunicare într-o limbă de circulație internațională, dar și un număr redus de studenți care dețin competențe la acest capitol.

Pentru implementarea cu succes a politicilor de internaționalizare apare necesitatea implementării unor Obiective strategice de către oficiile de Relații internaționale, care derivă logic din politicile educaționale europene și naționale în domeniul învățământului superior.

Facilitarea dezvoltării unor programe efective de cooperare internațională. Acțiuni:

- dezvoltarea cooperărilor internaționale la nivelul structurilor instituționale didactice și de cercetare: licență, masterat, doctorat (inclusiv în co-tutelă);
- promovarea acțiunilor educativ-formativ adecvate axate pe internaționalizare, contribuind astfel la procesul de integrare europeană a structurilor universității, în stricță conformitate cu procesul Bologna și Sistemul European al Creditelor Transferabile (ECTS);
- participarea anuală la concursuri de proiecte din fonduri internaționale;
- facilitarea schimbului academic internațional;
- extinderea asistenței acordate membrilor comunității academice;
- colaborarea cu reprezentanții ambasadelor și organizațiilor internaționale.

Sporirea eficacității mobilităților colaboratorilor și studenților. Acțiuni:

- implementarea proiectelor internaționale axate pe evaluarea și fortificarea culturii calității;
- facilitarea dezvoltării unor programe efective de cooperare care ar avea drept consecințe dezvoltarea competențelor avansate de schimb academic, preluarea de bune practici și experiențe de succes din mediile universitare internaționale;
- stimularea predării în limbi de circulație internațională în universitate.

Asigurarea vizibilității și diseminarea proceselor de internaționalizare a universității. Acțiuni:

- diseminarea la nivel de comunitate academică a bunelor practici achiziționate;
- valorificarea și menținerea activității Centrului de Informare al Uniunii Europene și a Euroclub-ului constituite în parteneriat cu reprezentanții Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova;
- diseminarea în mass-media a proiectelor și experiențelor internaționale a universitarilor.

Internaționalizarea universitară asigură racordarea programelor de studii la standardele educaționale europene și creșterea competitivității universității, dezvoltarea unor programe comune la nivel de ciclu I-studii superioare de licență, la nivel de ciclu II - studii superioare de masterat și la nivel de ciclu III - studii de doctorat cu universități din afară, diversificarea subiectelor de investigații pluri și transdisciplinare și creșterea posibilității de accesare a laboratoarelor de cercetare, creșterea calității programelor de studii prin implementarea cercetărilor inovatoare, complexe și/sau interdisciplinare, pe domeniile de cercetare, specialitățile și specializările Universităților axate pe creșterea vizibilității internaționale și asigurarea unei baze științifice și tehnologice, participarea universitarilor la concursurile organizate de Comisia Europeană pentru educație și cercetare, în vederea accederii la programe internaționale de educație și cercetare, integrarea publicațiilor periodice universitare în baze de date naționale și internaționale, dezvoltarea în continuare a cadrului normativ ce ar contribui la angajarea eficientă a tinerilor specialiști în câmpul muncii.

Perspectivile universitare în procesul de reformare a sistemului educațional și de cercetare științifică

Andrei Popa, Dr.hab., conf. univ., Rector,
Universitatea „B.P. Hașdeu” din Cahul

Sistemul educațional național parcurge o perioadă în care învățământul superior european este implicat în cel mai amplu și semnificativ proces de reformă, lansat în anul 1999 prin „Declarația de la Bologna” a miniștrilor învățământului din țările europene. Obiectivul fundamental al acestui proces este creșterea calității învățământului universitar, a excelenței în cercetarea științifică, în spiritul performanței și competitivității la nivel mondial. Noua Europă este angajată în edificarea unei societăți și economii bazate pe cunoaștere, în care educația și cercetarea științifică au un rol primordial, universitățile urmând să aibă o contribuție esențială în acest proces.

Învățământul superior a fost și rămâne un factor cheie pentru dezvoltarea socială, culturală și economică a societății bazate pe cunoaștere. În același timp, numai învățământul universitar de calitate reprezintă un promotor al drepturilor omului, dezvoltării durabile, democrației, păcii, justiției și echității sociale.

Având calitatea de membru cu drepturi depline în Procesul Bologna din mai 2005, Republica Moldova și-a propus nu doar un statut de partener cu drepturi egale în Spațiul European al Învățământului Superior (SEIS), ci și un demers explicit pe două paliere esențiale:

- restructurarea sistemului propriu de învățământ superior în vederea unei convergențe la nivel european - în contextul tendințelor crescânde de dezvoltare a unor valori comune, dar și a intensificării mobilității profesionale și sociale;
- reforme coordonate, structuri comparabile și acțiuni comune, de cele mai multe ori acestea derivând din politicile partajate ale Uniunii Europene.

După 10 ani de la aderarea Republicii Moldova la Procesul Bologna, se constată că integrarea învățământului superior în spațiul european al învățării și cercetării este un proces ireversibil. Acest deziderat este întărit în proiectul Strategiei „Educația 2020”, cuprinzând 10 obiective specifice pe termen lung, ce se referă la asigurarea paradigmei actuale a învățământului superior (educație-cercetare-inovare); la rezultatele învățării; la calitatea studiilor, a resurselor umane și, implicit, a calificărilor; la modernizarea curriculumului, infrastructurii; la finanțare.

Toate acestea impun efectuarea nu numai a unor schimbări instituționale, ci și schimbări complexe la toate nivelurile: conceptual, instituțional, managerial, didactic, în care Universitatea, ca instituție cardinală a sistemului de învățământ, trebuie să se adapteze noilor standarde și exigențe pentru a fi un mediu al calității și performanței, pentru a rămâne competitivă, într-o lume concurențială dură, angajată în procesul globalizării.

Urmează să constatăm că procesul de tranziție a Republicii Moldova la economia de piață, declanșat după proclamarea independenței, se desfășoară în condițiile unei crize social-economice acute, care a afectat și sistemul de învățământ, inclusiv cel superior.

Înrăutățirea condițiilor și standardelor de viață ale majorității cetățenilor s-a răsfrânt negativ asupra evoluției demografice a populației Republicii Moldova. Ca urmare, se reduce treptat populația școlară a țării. Astfel, în dinamică, pe parcursul anilor 2006-2013, numărul studenților din instituțiile de învățământ superior s-a redus de la 127,9 mii până la 97,9 mii, această tendință continuând și în anul curent.

Suplimentar, o altă problemă conexasă la situația învățământului național o constituie migrația în masă a populației în țările mai dezvoltate, inclusiv a tineretului în căutarea unui loc de muncă. Conform datelor oficiale, actualmente, circa 800 de mii de cetățeni ai Moldovei se află peste hotare, unde majoritatea din ei prestează munci necalificate.

În prezent, rețeaua învățământului superior din Moldova se compune din 32 de instituții, inclusiv 19 de stat, subordonate mai multor ministere și 13 instituții de învățământ particular. Numărul exagerat de instituții de învățământ superior, raportat la cele 3,5 milioane de locuitori ai țării, creează un climat de concurență, deseori incompatibilă cu valorile și calitatea universitară. La fel, alocațiile statului pentru învățământul superior pierd din relevanța investiției datorită dispersării exagerate a instituțiilor.

De menționat că rolul învățământului superior crește în condițiile crizei economice, politice și sociale. Mai mult decât atât, învățământul, în primul rând cel superior, trebuie privit ca factor strategic de dezvoltare și de ieșire din criză. Învățământul este fundamentul securității naționale economice, sociale, ecologice, etnice. Iată de ce, reformarea structurii și esenței universităților devine un imperativ strategic atât pentru sistemul educațional, cât și pentru societate în ansamblu.

Funcțiile sociale ale învățământului superior constau în: reproducerea dinamică, prezervarea și transmiterea valorilor științei și culturii; formarea inițială și continuă a cadrelor pentru economie și cultură; dezvoltarea unei personalități creative, a competențelor și atitudinilor necesare pentru desfășurarea activității profesionale și sociale; satisfacerea cerințelor de educație ale individului; formarea conștiinței și identității naționale; dezvoltarea culturii naționale și promovarea dialogului intercultural.

Obiectivele strategice generale ale învățământului superior nu pot fi decât convergente cu cele ale dezvoltării social-economice, deoarece instituțiile de învățământ superior funcționează ca focare de modernizare, de cunoaștere științifică și dezvoltare tehnologică ca centre culturale, promotoare ale valorilor naționale și internaționale: (1) Modernizarea învățământului superior astfel încât acesta să satisfacă cerințele unei societăți a cunoașterii, în condițiile unei piețe competitive economice, unei societăți bazate pe valori democratice europene. (2) Sporirea calității învățământului superior în concordanță cu standardele europene și internaționale. (3) Creșterea gradului de cuprindere a tinerilor în învățământul superior și stimularea accesului larg la învățământul superior al tinerilor care aparțin categoriilor sociale defavorizate economic. (4) Asigurarea comparabilității și compatibilității sistemului de învățământ superior național în cadrul învățământului superior european. (5) Creșterea competitivității învățământului superior național pe plan internațional.

Ca parte integrantă a sistemului național de învățământ, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul este pe deplin angajată în procesul de reformare, în conformitate cu obiectivele Declarației de la Bologna. În ultimii ani, Universitatea a parcurs o etapă esențială de consolidare instituțională prin elaborarea unor documente de importanță deosebită pentru organizarea și perfecționarea structurilor sale, o etapă de reformare a programelor de studii universitare de licență și de masterat.

Evaluarea condițiilor în care își desfășoară activitatea Universitatea din Cahul denotă câteva particularități ce influențează esențial procesul educațional. Pe parcursul ultimului deceniu cel mai mare succes în dezvoltare a fost cunoscut de întreprinderile din ramura construcțiilor, în comerț, sfera serviciilor de agrement. Concomitent se resimte un aflux de specialiști în domeniul educației, culturii, medicinei, sferei de cercetare, tehnologiilor de procesare industrială a materiilor prime, inclusiv a producției agro-alimentare. Drept consecință, pe piața muncii din Cahul și din sudul țării, s-a diminuat capacitatea de absorbție a specialiștilor cu studii universitare. Absolvenții specialităților umanistice nu se integrează imediat în practica socială conform calificării obținute, iar cei din științe exacte șomează prima perioadă după absolvire în căutarea locurilor cu condiții motivaționale avantajoase.

Concomitent, evoluția demografică din Republica Moldova, prelevează că în următorii ani se vor resimți consecințele crizei demografice, ceea ce va spori riscurile diminuării numărului de studenți, care la rândul său va influența gradul de ocupare a personalului didactic și administrativ și capacitatea de autofinanțare a Universității.

În același timp, noile condiții de activitate în lumina prevederilor Codului Educației, plasează accentul pe o dezvoltare competitivă a educației și cercetării.

Aceste două caracteristici majore ale viitorului universitar impun conceperea unei abordări

sistemice a creșterii capacităților academice, instituționale și organizaționale.

În context, activitatea didactică presupune câteva elemente fundamentale: centrarea pe student a procesului predării, plasarea accentului de pe predare pe învățare, focalizarea pe rezultatele învățării, învățarea direcționată spre cunoștințe, competențe și deprinderi certe pentru piața muncii.

Astfel, strategiile Universității și abordările didactice trebuie să se adapteze acestor evoluții, să pună în aplicare principiile pedagogiei contemporane, utilizând mijloace moderne de predare-învățare. Cursurile, seminariile și laboratoarele trebuie să implice mai mult studenții, să dezvolte dialogul și schimbul de opinii, pentru a crea un spațiu al emulației spirituale. Prin noile metode și tehnici de predare, studenții trebuie antrenați în experiența cunoașterii, stimulați să gândească, să înțeleagă, să ofere soluții. De asemenea, trebuie încurajat studiul individual și dialogul cu fiecare student în parte. Cadrele didactice și științifico-didactice urmează să dezvolte și dimensiunea formativă a procesului educațional, pe lângă cea informativă, în spiritul formării studenților pentru integrarea pe piața muncii și dezvoltarea unor cariere de succes. Astfel, actul educațional trebuie privit în raport cu destinația lui practică - piața muncii. Este nevoie, în acest context, de pragmatizarea procesului educațional. Un mod de atingere a acestui obiectiv este accentul pe programele și conținuturile cu caracter practic.

Programele de studii din ciclul de licență trebuie concepute ca un cadru flexibil, care să ofere studenților posibilitatea de a-și diversifica și îmbogăți gama de opțiuni în materie de cursuri, module, discipline, complementare și suplimentare programului de învățământ.

Având în vedere importanța excepțională a masteratului, fiecare facultate a universității va trebui să-și dezvolte oferta de cursuri de masterat, ținând cont de evoluțiile și cerințele de pe piața muncii. Masteratul nu trebuie să repete „pe o treaptă superioară” disciplinele din ciclul de licență, ci trebuie să „specializeze” un anumit domeniu al calificării obținute în programul de licență. Studiile de masterat trebuie să aprofundeze competențele de specialitate și să confere absolventului deprinderi noi, calități noi, însușiri noi, competențe noi într-un anumit domeniu al calificării sale. De asemenea, trebuie luată în calcul organizarea unor masterate interdisciplinare, cu statut de noutate și inovație în spațiul universitar național, precum și desfășurarea unor cursuri de masterat în colaborare/consorții cu alte universități naționale sau străine.

Ca obiectiv strategic pentru dezvoltarea USC este lansarea ciclului III de studii superioare – doctoratul. Cercetarea științifică trebuie să intre într-o nouă etapă de dezvoltare la Universitatea de Stat „B.P. Hașdeu”. Această dezvoltare se referă atât la aspectul organizatoric al activităților de cercetare, cât și la conținutul propriu-zis al acestora.

Система просвещения двух берегов Днестра: состояние и перспективы.

Лысенко Влада В.,
доктор права, Проректор
по международному сотрудничеству
ПГУ им. Т.Г. Шевченко

Образование - одна из важнейших сфер общественной жизни. От его конкретного наполнения различными социальными институтами, учебными дисциплинами, системами методик подачи и усвоения информации, зависит будущее любого государства. Именно поэтому во всех развитых странах образование является одной из главных государственных функций, на реализацию которой ежегодно тратятся огромные материальные и человеческие ресурсы.

Согласно стратегии развития образования на 2014-2020 г.г., утвержденной Постановлением Правительства Республики Молдова № 944 от 14 ноября 2014, «образование является национальным приоритетом, а также основополагающим фактором в создании и распространении новых знаний и общечеловеческих культурных ценностей, развития человеческого капитала, формирования национальной идентичности и сознания в продвижении евроинтеграционных устремлений. Образование играет важную роль в создании условий для устойчивого развития человеческого потенциала и построения общества, основанного на знаниях».

Определенные сложности в развитии унифицированной системы образования Молдовы возникли в результате неурегулированности молдо-приднестровского конфликта. Приднестровская проблема, как внутривнутриполитическое и геополитическое явление, возникла 25 лет назад.

Число документов регламентирующих вопросы взаимодействия Молдовы и Приднестровья в вопросах экономического, социального и культурного развития в интересах населения довольно значительно. Среди первых документов определивших основные принципы во взаимоотношениях Приднестровья и Молдовы следует упомянуть «Протокол согласованных вопросов (11.03.1996) «Снегур – Смирнов», и «Меморандум об основах нормализации отношений между Республикой Молдова и Приднестровьем» (08.05.1997, Москва). Согласно «Протоколу рабочей встречи руководства Республики Молдова и Приднестровья (24.05.1997), подписанному И.Н. Смирновым и П.А. Лучинским были созданы комиссии Сторон для координации и обеспечения переговорного процесса для выработки проектов соглашений, в том числе и по образованию. Одним из важнейших документов явилось «Соглашение об организационных основах социально-экономического сотрудничества между Республикой Молдова и Приднестровьем» от 10.11.1997. В данном соглашении, ориентированном на повышение эффективности использования экономического потенциала сторон прописано создание Объединенной Комиссии по социально-экономическому сотрудничеству между Молдовой и Приднестровьем, которая для осуществления своих функций создало объединенные постоянно действующие рабочие группы.

В ситуации разноректорности системы образования двух берегов, объективно возникает ряд вопросов, в том числе о содержании некоторых дисциплин в школах и университетах. На сегодняшний день, Приднестровская система образования фактически формирует общее образовательное пространство с Россией. В образовательном процессе используются программы, учебники и учебно-методические комплексы, допущенные или рекомендованные к использованию Министерством образования и науки РФ. И система государственного контроля качества образования строится на основе принятых в России механизмов регистрации, аттестации и аккредитации образовательных учреждений.

Из-за полного отличия систем высшего образования на обоих берегах Днестра обе-

спечение внутренней академической мобильности практически невозможно, не говоря уж о международной мобильности. К этому добавляется и непризнание выданных приднестровской стороной дипломов.

Среди проблем можно выделить проблему функционирования румынских школ на территории Приднестровья. На территории Приднестровья в сфере общего образования функционирует 5 негосударственных школ с румынским языком обучения, подведомственных министерству просвещения РМ, правовой статус которых не определен. После длительного анализа подписанных документов в рамках переговорного процесса между Тирасполем и Кишинёвом, а также ряда встреч с директорами школ и представителями местных органов власти, Миссия ОБСЕ в Молдове представила отчет с предложениями и рекомендациями.

Проблемам реализации права на образование в Приднестровье уделено внимание в Отчете о Правах Человека в Приднестровском Регионе Республики Молдова. Старший эксперт ООН Томас Хаммарберг, выразил надежду на то что, «...поиск и выявление решений будут происходить во благо прав тех людей, кого они непосредственно касаются, т.е. учеников и студентов. Люди должны быть защищены в максимально возможной степени от неблагоприятных последствий текущей политической ситуации.... Основой целью должно быть соблюдение интересов детей, о которых идет речь».

В риторике молдавских и приднестровских специалистов в сфере образования употребляются понятия нострификация, легализация и признание дипломов. Проблема с легализацией приднестровских документов в Республике Молдова, несмотря на некоторые позитивные изменения, не теряет своей актуальности. Частично проблема была решена, удалось добиться того, что приднестровский диплом при легализации более не изымается. Это, к сожалению, не решает проблемы тех людей, которые с приднестровскими документами отправляются работать и жить в другие страны.

Выход из данной тупиковой ситуации видится в предлагаемой европейскими коллегами модель с применением Апостиля для документов выданных организациями образования Приднестровья. Эффективное функционирование данной модели возможно в случае конструктивного и субстантивного диалога сторон. В Республике Молдова апостиль на акты об образовании выданные учебными заведениями, аккредитованными в порядке, установленном законодательством, которые должны быть представлены вместе с подтверждением от учебного заведения, выдавшего акт об образовании или от Министерства просвещения проставляют Министерство юстиции Республики Молдова и Министерство иностранных дел и европейской интеграции Республики Молдова*.

Для продолжения дискуссий в области сближения образовательных систем двух берегов необходимо инициировать совместные действия по борьбе со стереотипами. Эти действия могут быть внедрены через публичные лекции или обмен опытом, путем дискуссий на различные темы, но без политического оттенка. Кроме того, можно предложить совместную разработку научных статей и исследовательских проектов.

Студенты с левого берега Днестра должны иметь доступ к стипендиям академической мобильности, как и студенты с правого берега. Переговоры также должны быть расширены, возможно, и с привлечением ректоров приднестровских и молдавскими вузов.

На сегодняшний день, можно надеяться, что новый Кодекс об образовании РМ, а также ряд неполитических проектов должны сыграть важную роль в сближении систем образования на обоих берегах Днестра.

Разрешение многих вопросов зачастую упирается в различия интерпретации политической составляющей вопросов об образовании. Тогда как, гармонизация отношений в образовательной сфере между сторонами конфликта является одним из важнейших факторов способных в будущем сформировать поколения готовые к диалогу.

**** Исключение составляют акты, совершенные органами центрального публичного управления по требованию физических и юридических лиц по их ходатайству***

Bibliografie și referințe

Articolul „Asigurarea calității în învățământul din Republica Moldova - factor important în creșterea atractivității și competitivității învățământului superior național” (Nadejda Velișco):

- Codul Educației (Legea nr. 152 din 17.07.2014);
- Hotărârea Guvernului nr. 191 din 22 aprilie 2015 *Cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional*;
- Legea Învățământului nr. 547-XIII din 21.07.1995 cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 1297-XIII din 16.07.1997 cu privire la evaluarea și acreditarea instituțiilor de învățământ din Republica Moldova;
- Legea nr. 423-XIV din 04.06.1999 privind aprobarea Regulamentului de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ;
- Hotărârea Guvernului nr. 716 din 13.06.2003 *Cu privire la taxele provizorii pentru servicii de evaluare și acreditare*;
- Codul deontologic al membrilor Comisiilor specializate de evaluare și acreditare (ord. Nr. 711 din 23.10.07);
- Regulamentul de activitate al Comisiilor de evaluare externă și acreditare a instituțiilor de învățământ (ord. Nr. 08 din 10.01.2008);
- Regulamentul de evaluare și acreditare a instituțiilor/programelor de formare continuă în învățământ (ord. Nr. 203 din 29.03.2008);
- Hotărârea Guvernului nr. 1295 din 20.11.2008 *Cu privire la crearea Agenției de Asigurare a Calității*;
- Repere conceptuale privind implementarea și îmbunătățirea sistemului de management al calității în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova (Hotărârea Colegiului nr.3.4. din 19.03.2009).

Articolul „Ciclul III. Studii superioare de doctorat: practici europene” (Larisa Bugaian):

- Codul Educației al Republicii Moldova. <http://www.edu.md/ro/codul-educatiei>
- Collaborative doctoral education in Europe: Research partnerships and employability for researches, by Lidia Borrell Damian, Rita Morals and John H. Smith. <http://www.eua.be/Libraries>
- Report by the structural reforms Working Group to the BFUG http://www.ehea.info/Uploads/SubmittedFiles/12_2014/154923.pdf
- Stuart Powell and Howard Green. The doctorate worldwide, 2007
- The framework of qualifications for the European Higher Education Area. Bologna Working Group on Qualification Framework <http://www.bologna-Bergen2005.no>

Articolul „Școala Doctorală – element-cheie în organizarea științei moderne” (Florentin Paladi):

- Școala Doctorală – element-cheie în organizarea științei moderne, Proceeding materials of the Scientific Conference “The current problems of organization and self-organization of

research and development system in the Republic of Moldova”, April 08th, 2011, Chisinau, pag.260-264;

- Hotărârea Guvernului Nr. 1007 din 10.12.2014 cu privire la *Aprobarea Regulamentului privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III* <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=356044>

Articolul “Система просвещения двух берегов Днестра: состояние и перспективы.”
(Vlada Lisenco):

- Стратегия развития образования на 2014-2020 г.г., утвержденная Постановлением Правительства Республики Молдова № 944. 14 Ноября 2014 г.,
- Соглашение об организационных основах социально-экономического сотрудничества между Республикой Молдова и Приднестровьем. 10.11.1997 г.;
- Молдавские школы с латинской графикой в Приднестровье. Отчет ОБСЕ. 2012 год // <http://www.osce.org/ru/moldova/99062?download=true>
- Отчет о Правах Человека в Приднестровском Регионе Республики Молдова, старшего эксперта Томаса Хаммарберга. 2013 г. Стр. 11;

Erasmus

Oficiul Național Erasmus+ în Moldova

Str. Maria Cebotari 37, of. 304, Chișinău

Tel: + 373 22 881630

www.erasmusplus.md

<https://www.facebook.com/erasmusplusmoldova>